



### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของวิทยาลัยครู ประเมินสมรรถภาพทางด้านความรู้ ด้านคุณลักษณะ และด้านเทคนิควิธีของนักศึกษานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และนำเสนอแนวทางในการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู ของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยโดยลำดับดังนี้

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งประกอบด้วยวิทยาลัยครู 6 แห่ง คือ วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยครูสวนดุสิต วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูธนบุรี และวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1.1 นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2532 โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารการประเมินผลนักศึกษา ซึ่งเป็นใบคะแนน/เกรด ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 และใบประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1-4

1.2 ประชากรในการสำรวจคุณลักษณะ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ได้แก่

1.2.1 อาจารย์นิเทศก์

1.2.2 อาจารย์พี่เลี้ยง

1.2.3 นักศึกษา

## 2. กลุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มแบบระดับชั้น (Stratified Random Sampling) ตามวิทยาลัยครู แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของจำนวนในกลุ่มประชากรย่อย (proportional Stratified) โดยใช้สูตร  $n = \frac{N}{1+Ne^2}$  (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2527 อ้างจาก Yamane)

และยอมให้คลาดเคลื่อนได้ .05 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2532 จากเอกสารการประเมินผลคะแนน/เกรด ของนักศึกษา ชั้นปีที่ 4 และเอกสารการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1-4 จำแนกตามวิทยาลัยครู

วิทยาลัยครู	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2		ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
จันทร์เกษม	246	76	275	63	215	53	146	47
พระนคร	61	19	66	17	149	37	108	35
สวนดุสิต	153	47	296	74	255	63	182	59
สวนสุนันทา	180	55	220	56	205	51	170	55
ธมบุรี	83	26	161	41	158	40	96	31
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา	177	54	165	42	224	56	139	45
รวม	900	277	1183	299	1206	300	841	272

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากการสำรวจคุณลักษณะของ  
นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 จำแนกตามวิทยาลัยครู

วิทยาลัยครู	อาจารย์นิเทศก์		อาจารย์พี่เลี้ยง		นักศึกษา	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
จันทรเกษม	28	18	146	47	146	47
พระนคร	30	19	108	35	108	35
สวนดุสิต	56	36	182	59	182	59
สวนสุนันทา	34	22	170	55	170	55
ธนบุรี	46	30	96	31	96	31
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา	23	15	139	45	139	45
รวม	217	140	841	272	841	272

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มี 3 แบบ คือ

1. แบบวิเคราะห์เอกสารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
2. แบบวิเคราะห์ผลการประเมินนักศึกษา ระดับปริญญาตรี

โดยมีการประเมินดังนี้

2.1 ใบแจ้งผลคะแนน/เกรด ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 มีลักษณะเป็นรายวิชาที่นักศึกษาได้ศึกษา ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-4 ประกอบด้วยรายวิชาพื้นฐานทั่วไป รายวิชาชีพครู รายวิชาเอก รายวิชาโท และรายวิชาเลือก โดยอาจารย์ผู้สอนได้ให้คะแนน/เกรด เป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับคะแนนดังนี้

- |   |                                     |                        |
|---|-------------------------------------|------------------------|
| ก | หมายความว่า ผลการประเมินขั้นดีมาก   | ค่าระดับคะแนนเท่ากับ 4 |
| ข | หมายความว่า ผลการประเมินขั้นดี      | ค่าระดับคะแนนเท่ากับ 3 |
| ค | หมายความว่า ผลการประเมินขั้นปานกลาง | ค่าระดับคะแนนเท่ากับ 2 |
| ง | หมายความว่า ผลการประเมินขั้นอ่อน    | ค่าระดับคะแนนเท่ากับ 1 |
| จ | หมายความว่า ผลการประเมินขั้นอ่อนมาก | ค่าระดับคะแนนเท่ากับ 0 |

2.2 ใบประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาวิทยาลัยครูจากการประเมินของอาจารย์นิเทศก์และ/หรืออาจารย์พี่เลี้ยง มีรายการเกณฑ์การประเมินเพื่อประเมินสมรรถภาพทางด้านคุณลักษณะ และสมรรถภาพด้านเทคนิควิธี โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับคะแนนดังนี้

- |                   |  |                            |
|-------------------|--|----------------------------|
| ผย (ผ่านดีเยี่ยม) | หมายความว่า ผลการประเมินขั้นผ่านดีเยี่ยม | ค่าระดับ<br>คะแนนเท่ากับ 3 |
| ผ (ผ่าน)          | หมายความว่า ผลการประเมินขั้นผ่านได้      | ค่าระดับ<br>คะแนนเท่ากับ 2 |
| ผ (ไม่ผ่าน)       | หมายความว่า ผลการประเมินขั้นไม่ผ่าน      | ค่าระดับ<br>คะแนนเท่ากับ 1 |

3. แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณลักษณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ประเมินโดยอาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาประเมินตนเอง เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง โดยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามมี 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณลักษณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 จากการประเมินของอาจารย์นิเทศก์

ชุดที่ 2 แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณลักษณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 จากการประเมินของอาจารย์พี่เลี้ยง

ชุดที่ 3 แบบสอบถามเพื่อประเมินคุณลักษณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 จากการที่นักศึกษาประเมินตนเอง

แบบสอบถามทั้ง 3 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) และเติมข้อความ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อประเมินคุณลักษณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ในด้านต่อไปนี้

- ด้านคุณธรรมและความประพฤติ 5 รายการ (ข้อ 1-5)
- ด้านบุคลิกภาพ 8 รายการ (ข้อ 6-13)
- ด้านมนุษยสัมพันธ์ 7 รายการ (ข้อ 14-20)
- ด้านความรับผิดชอบ 5 รายการ (ข้อ 21-25)
- ด้านการสอน 13 รายการ (ข้อ 26-38)
- ด้านความรู้วิชาการ 4 รายการ (ข้อ 39-42)

แบบสอบถามตอนที่ 2 นี้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ค่า โดยกำหนดน้ำหนักดังนี้

- 5 หมายถึง คุณลักษณะที่นักศึกษามีมากที่สุด
- 4 หมายถึง คุณลักษณะที่นักศึกษามีมาก
- 3 หมายถึง คุณลักษณะที่นักศึกษามีปานกลาง

- 2 หมายถึง คุณลักษณะที่นักศึกษามีน้อย  
 1 หมายถึง คุณลักษณะที่นักศึกษามีน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะ  
 เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในชั้นปีที่ 4 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating  
 Scale) มี 5 ค่า โดยกำหนดน้ำหนักดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด  
 4 หมายถึง มีปัญหามาก  
 3 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง  
 2 หมายถึง มีปัญหาน้อย  
 1 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามชนิดปลายเปิด เพื่อสำรวจปัญหาอื่น ๆ  
 และข้อเสนอแนะในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในชั้นปีที่ 4

### ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม มีดังนี้

1. ศึกษาวรรณคดี รายงานการวิจัย ที่เกี่ยวกับสมรรถภาพ และ  
 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จากบทความ วารสาร หนังสือ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ  
 ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนวิทยานิพนธ์จากสถาบันต่างๆ ได้ตัวแปร  
 6 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์  
 ด้านความรับผิดชอบ ด้านการสอน และด้านความรู้วิชาการ สำหรับปัญหาในการ  
 ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ปัญหาที่เกี่ยวกับกระบวนการ  
 ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและวิทยาลัยครู ปัญหาที่เกี่ยวกับอาจารย์นิเทศก์และ  
 อาจารย์พี่เลี้ยง และปัญหาที่เกี่ยวกับนักศึกษา

2. นำตัวแปรที่ได้เป็นแนวทางในการตั้งคำถาม สำหรับข้อความถามที่  
 เกี่ยวกับปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้วิธีสัมภาษณ์โดยไม่เป็นทางการ

จากหัวหน้าศูนย์/หัวหน้าฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจารย์นิเทศก์ และ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ตั้งเป็นข้อคำถาม

3. นำแบบสอบถามที่ได้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 ท่าน (ดั่งมี รายนามปรากฏในภาคผนวก) ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content validity)

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับ ปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบในด้านความเข้าใจในแบบสอบถาม

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีเอกสารที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ กระบวนการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู พุทธศักราช 2531 เอกสารการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของวิทยาลัยครู เอกสารการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4

2. ข้อมูลจากเอกสารการประเมินผลนักศึกษา ซึ่งได้แก่ ใบคะแนน/เกรด ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ใบประเมินผลการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 และแบบสอบถามเพื่อประเมิน คุณลักษณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ได้ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากวิทยาลัยครู ของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ได้แก่ วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยครูสวนดุสิต วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูธนบุรี และวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดย

2.1 คัดลอกคะแนน/เกรด ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2532 เฉพาะรายวิชาบังคับวิชาเอก วิชาชีพครูและวิชาพื้นฐานทั่วไป

2.2 คัดลอกผลการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2532

2.3 ขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามจากศูนย์วิจัย วิทยาลัยครู ของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ขอ

ความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามจากอาจารย์ที่เลี้ยง ซึ่งเป็นครู-อาจารย์ ที่  
 ทาการนิเทศนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สังกัดสำนักงานประถมศึกษา  
 แห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรุงเทพมหานคร แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง  
 ได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม  
 2532 ถึงวันที่ 16 มีนาคม 2533 รวมเวลาประมาณ 3 เดือน

จากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อประเมิน  
 คุณลักษณะของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ปรากฏผลดังนี้ คือ จำนวน  
 แบบสอบถามที่เก็บข้อมูลจากอาจารย์นิเทศก์ 140 ชุด ได้รับคืน 115 ชุด คิดเป็น  
 ร้อยละ 82.14 ข้อมูลจากอาจารย์ที่เลี้ยง 272 ชุด ได้รับคืน 272 ชุด คิดเป็น  
 ร้อยละ 100.00 และข้อมูลจากนักศึกษา 272 ชุด ได้รับคืน 269 ชุด คิดเป็น  
 ร้อยละ 98.90 รายละเอียดในตารางที่ 3



ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นอาจารย์  
นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง และนักศึกษา

วิทยาลัยครู	อาจารย์นิเทศก์		อาจารย์พี่เลี้ยง		นักศึกษา	
	ส่งไป จำนวน	ได้รับคืน จำนวน (%)	ส่งไป จำนวน	ได้รับคืน จำนวน (%)	ส่งไป จำนวน	ได้รับคืน จำนวน (%)
วค.จันทระเกษม	18	16 (88.89%)	47	47 (100.00%)	47	47 (100.00%)
วค.พระนคร	19	15 (78.95%)	35	35 (100.00%)	35	35 (100.00%)
วค.สวนดุสิต	36	29 (80.56%)	59	59 (100.00%)	59	59 (100.00%)
วค.สวนสุนันทา	22	20 (90.91%)	55	55 (100.00%)	55	55 (100.00%)
วค.ธนบุรี	30	21 (67.74%)	31	31 (100.00%)	31	31 (100.00%)
วค.บ้านสมเด็จเจ้า	15	14 (93.33%)	45	45 (100.00%)	45	42 (100.00%)
รวม	140	115 (82.14%)	272	272 (100.00%)	272	269 (98.90%)

## การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร และหนังสือต่าง ๆ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงบรรยาย

2. ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลของนักศึกษา วิเคราะห์โดย

2.1 ข้อมูลที่ได้จากใบคะแนน/เกรด ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นผลการเรียนวิชาเอก วิชาชีพรุ และวิชาพื้นฐานทั่วไป เฉพาะวิชาบังคับ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2.2 ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical package for the social Sciences) ใช้ค่าสถิติต่าง ๆ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ (Frequencies) และหาค่าร้อยละ (percent) นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบการประเมินทั้ง 3 กลุ่ม คือ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษา โดยวิธีทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติด้วยวิธีของเซฟเพ่ นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ข้อมูลที่เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการฝึก-  
ประสบการณ์วิชาชีพครูในชั้นปีที่ 4 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน  
ประมาณค่า 5 ตัวเลือก วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน  
มาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วจึงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง  
ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง  
และนักศึกษา โดยวิธีทดสอบความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบค่านัยสำคัญทาง  
สถิติด้วยวิธีของเซฟเพ่ นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปตารางประกอบความเรียง

ส่วนที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม  
แบบปลายเปิดของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง  
และนักศึกษา วิเคราะห์โดยการนำมาประมวลเข้าเป็นหมวดหมู่ ใช้วิธีแจกแจง  
ความถี่นำเสนอในรูปตารางประกอบเรียง